

การขับเคลื่อนสถานักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนผ่าน
กระบวนการทำงาน TR-COUNCIL Modelของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า)
DRIVING STUDENT COUNCIL THAT PROMOTES PARTICIPATION OF ALL SECTORS
THROUGH TR-COUNCIL MODEL IMPLEMENTATION AT
THAIRATH WITTAYA 102 SCHOOL (BAN KOH TAO)

วรพล ศรีเทพ¹ และอุไรวรรณ จันทร์คล้าย²

Worapol Srithep¹ and Uraiwan Junklay²

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า)¹⁻²

Thairath Wittaya 102 School (Ban Koh Tao)¹⁻²

Corresponding Author e-mail: worapol.sri@hotmail.com

Received June 24, 2025; Revised December 16, 2025; Accepted January 4, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดและการประยุกต์ใช้ TR-COUNCIL Model ในการขับเคลื่อนสถานักเรียน ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) โดยใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีระบบเป็นพื้นฐานสำคัญในการบูรณาการปัจจัยนำเข้าหลากหลาย ได้แก่ บุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ วัฒนธรรมท้องถิ่น และเทคโนโลยี ผ่านกระบวนการทำงานที่เน้นความร่วมมือ การสื่อสารที่โปร่งใส และการสร้างนวัตกรรมอย่างมีระบบและต่อเนื่อง ผลที่ได้คือการริเริ่มกิจกรรมและโครงการที่สะท้อนถึงความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ การปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อความยั่งยืน บทความนี้จึงเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการสถานักเรียนเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระดับสถานศึกษาและสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: TR-COUNCIL Model; สถานักเรียน; การมีส่วนร่วม

Abstract

This article presents the concept and application of the TR-COUNCIL Model in driving student council activities at Thairath Wittaya 102 School (Ban Koh Tao). The model utilizes systems theory as a fundamental framework for integrating various inputs including personnel, resources, budget, local culture, and technology through collaborative work processes that emphasize cooperation, transparent communication, and systematic, continuous innovation. The results include the initiation of activities and projects that reflect participation and strong relationships among students, teachers, parents, community, and relevant agencies, as well as the development of leadership skills, cultivation of democratic culture in schools, and community engagement for

sustainability. This article proposes a concrete approach to student council management to create positive changes at the educational institution level and society as a whole.

Keywords: TR-COUNCIL Model; Student Council; Multi-stakeholder Participation

บทนำ

ในยุคที่สังคมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมนี้ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารจัดการเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมนี้ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยในโรงเรียน และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพให้กับนักเรียนในอนาคต (Ministry of Education, 2018)

สถานักเรียนถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเป็นเวทีให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางการพัฒนา และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตการเรียนของพวกเขา สถานักเรียนไม่เพียงแต่ช่วยสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของนักเรียน แต่ยังเป็นพื้นที่ในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (Chanathip, 2017) ซึ่งทักษะเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (Chirawat, 2017)

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) เป็นตัวอย่างสถานศึกษาที่ได้นำแนวทางการมีส่วนร่วมของนักเรียนมาปรับใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เดิมโรงเรียนแห่งนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลของจังหวัดตรัง ซึ่งประสบปัญหาการคมนาคมและโอกาสทางการศึกษาที่จำกัด แต่ด้วยการสนับสนุนจากเครือข่ายรัฐกิจในการก่อสร้างอาคารเรียน "100 ปี กำพล วัชรพล" ในปี พ.ศ.2561 ทำให้โรงเรียนได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างก้าวกระโดด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นผู้นำและทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนผ่านกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน (Thai Rath Foundation, 2019)

จากบริบทที่กล่าวมา บทความฉบับนี้จึงมีความสำคัญในการนำเสนอและพัฒนาโมเดล TR-COUNCIL Model เพื่อขับเคลื่อนสถานักเรียนในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความโปร่งใส การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำในนักเรียน การพัฒนาโมเดลนี้ต่อยอดมาจากโมเดล ACLD Model ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่มีคุณภาพ การประสานความร่วมมือ แหล่งเรียนรู้ และการพัฒนางานสถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ คาดหวังว่า TR-COUNCIL Model จะเป็นรากฐานสำคัญในการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทั้งในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียน รวมถึงเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ในการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของนักเรียนในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสถานักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ในบริบทของการศึกษายุคใหม่ที่สังคมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษา งานวิจัยในด้านนี้ได้เสนอแนวคิดตั้งแต่ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (Chanathip, 2017) ไปจนถึงแนวคิดการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยในโรงเรียน ซึ่งต่างก็ชี้ให้เห็นว่าการรวมเสียงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริงเป็นรากฐานของการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่โปร่งใสและยั่งยืน นอกจากนี้ แนวคิดเกี่ยวกับสถานักเรียนในประเทศไทยและระดับสากลได้แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนกับคณะครูและผู้บริหาร เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำและการตัดสินใจร่วมกัน ในขณะที่เดียวกัน แนวคิดภาวะผู้นำเชิงประชาธิปไตยในสถานศึกษาก็ยืนยันถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะพลเมืองและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เยาวชนสามารถเผชิญกับความท้าทายในอนาคต โดยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสถานักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Chirawat, 2017) มีดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นกระบวนการพื้นฐานที่ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบในภาคสาธารณะ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เสนอโดย (Thatchaphon, 2017) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการรวมเสียงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน นอกจากนี้ แนวคิดการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Education) ยังให้ความสำคัญกับการนำความคิดเห็นและประสบการณ์ของนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน อีกทั้งทฤษฎีประชาธิปไตยในโรงเรียน (Democratic School Theory) ยังชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในโรงเรียนไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการบริหารจัดการ แต่ยังเป็นกระบวนการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยและพัฒนาทักษะพลเมืองในนักเรียน (Napa, 2015)

แนวคิดเกี่ยวกับสถานักเรียน

สถานักเรียนในประเทศไทยมีความเป็นมาและพัฒนาการที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ทุกเสียงได้รับการรับฟัง เริ่มตั้งแต่การก่อตั้งสถานักเรียนในยุคแรก ๆ เพื่อเป็นเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่นักเรียน การพัฒนาโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมสมัยใหม่ โดยมีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่นำมาประยุกต์ใช้ในระดับสากลเพื่อเป็นแบบอย่างในการบริหารและพัฒนาสถานักเรียน ซึ่งเน้นให้เกิดความโปร่งใส การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการพัฒนาความเป็นผู้นำในนักเรียน (Thanawan, 2020)

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงประชาธิปไตยในสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเยาวชน (Youth Leadership) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา เนื่องจากการพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำของนักเรียนช่วยทำให้เกิดการตัดสินใจที่มี

คุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในอนาคต การพัฒนาทักษะการเป็นพลเมือง (Citizenship Skills) ภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนในฐานะพลเมืองที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นผู้นำ ที่มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Sorawut, 2017)

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) เป็นแนวทางที่เน้นการรวมพลังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เข้าดำเนินกระบวนการวางแผนตัดสินใจ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน การนำแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าการรวมเสียงของทุกฝ่ายในกระบวนการตัดสินใจสามารถนำไปสู่การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Wiroj, 2014)

จากการวิเคราะห์และอภิปรายแนวคิดที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมทั้งในระดับประชาชนและการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่โปร่งใสและยั่งยืน สถานักเรียนในฐานะเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถือเป็นกลไกที่ช่วยพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและพลเมืองในนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเชิงประชาธิปไตยในสถานศึกษานับการเสริมสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับเยาวชนในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

บทบาทสำคัญของสถานักเรียนต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษา

ในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีมีความรวดเร็วอย่างต่อเนื่อง แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สถานักเรียนในฐานะกลไกเชื่อมโยงระหว่างนักเรียนกับฝ่ายบริหารและคณะครู จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อร่วมกันภายในโรงเรียน (Itsara (2019), Thanawan (2020), Chanathip (2017))

1. บทบาทในการเป็นตัวแทนนักเรียน

การรับฟังและนำเสนอความคิดเห็นของนักเรียนสถานักเรียนมีบทบาทเป็น “หูรับฟัง” ที่รวบรวมความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของนักเรียนจากทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมหรือประเด็นการปรับปรุงวิธีการสอน จากนั้นจึงนำเสนอความคิดเห็นเหล่านี้ต่อผู้บริหารและครูเพื่อให้เกิดการแก้ไขและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

การประสานงานระหว่างนักเรียนกับฝ่ายบริหารสถานักเรียนเป็นสื่อกลางที่สำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างนักเรียนกับผู้บริหารโรงเรียน การประสานงานดังกล่าวช่วยให้ทั้งสองฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเห็นเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการกำหนดนโยบายช่วยให้เกิดความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการตัดสินใจ โดยนักเรียนจะได้รับรู้และเข้าใจถึงแนวทางการบริหารจัดการของโรงเรียน

2. บทบาทในการพัฒนาสถานศึกษา

การริเริ่มโครงการพัฒนาโรงเรียนสถานักเรียนมีบทบาทในการนำเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมและกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งโครงการเหล่านี้จะช่วยเพิ่มคุณภาพของสถานศึกษาในทุกด้าน การแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนในกรณีที่เกิดปัญหาภายในโรงเรียน เช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนหรือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สถานักเรียนสามารถเข้ามามีบทบาทในการระบุสาเหตุและร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไข การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี สถานักเรียนช่วยส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือ ความรับผิดชอบ และความมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

3. บทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยและทักษะความเป็นพลเมือง

การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยสถานักเรียนมีหน้าที่จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย และให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในอนาคต ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม จะช่วยให้เยาวชนมีความสามารถในการตัดสินใจร่วมกันและรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ การปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม

สถานักเรียนเป็นเวทีในการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักเรียน ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนและการช่วยเหลือสังคม

4. บทบาทในการเชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานักเรียนทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมผู้ประกอบการ หรือภาคธุรกิจชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน การจัดกิจกรรมบริการชุมชน กิจกรรมบริการชุมชนที่จัดโดยสถานักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

การเป็นตัวแทนโรงเรียนในกิจกรรมระดับชุมชนสถานักเรียนยังมีบทบาทในการเป็นตัวแทนของโรงเรียนในกิจกรรมและงานอีเวนต์ที่จัดขึ้นในระดับชุมชน ซึ่งจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับโรงเรียนและเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักเรียนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภายนอก

บทบาทสำคัญของสถานักเรียนในการขับเคลื่อนสถานศึกษามีความครอบคลุมทั้งในด้านการเป็นตัวแทนในการรับฟังและนำเสนอความคิดเห็นของนักเรียน การพัฒนาสถานศึกษาผ่านโครงการและกิจกรรมที่ตอบโจทย์ปัญหาภายใน การส่งเสริมประชาธิปไตยและทักษะความเป็นพลเมือง ตลอดจนการเชื่อมโยงโรงเรียน

กับชุมชนในทุกระดับ กระบวนการเหล่านี้ทำให้สถานักเรียนกลายเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คุณลักษณะสำคัญของสถานักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

การพัฒนาสถานักเรียนให้สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยคุณลักษณะสำคัญหลายประการที่ช่วยสร้างความไว้วางใจ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียน คุณลักษณะเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้สถานักเรียนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างนักเรียน ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองด้วย (Sanpetch (2017), Supatsara, (2016), Phichet (2017))

1. การเป็นตัวกลางที่เปิดกว้างและโปร่งใส.สถานักเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่โปร่งใสในการถ่ายทอดความคิดเห็นและข้อเสนอแนะระหว่างนักเรียนและผู้บริหารโรงเรียน

2. การมีโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่ชัดเจน.สถานักเรียนที่ประสบความสำเร็จควรมีโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน เช่น การกำหนดตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบในแต่ละด้าน การวางแผนงานที่เป็นระบบ และการมีระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

3. การสนับสนุนภาวะผู้นำเยาวชนและการทำงานเป็นทีม.คุณลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการสนับสนุนให้สมาชิกสถานักเรียนพัฒนาภาวะผู้นำและทักษะการทำงานเป็นทีม สถานักเรียนที่ดีควรจัดกิจกรรมและการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การสื่อสาร และการตัดสินใจร่วมกันในทีมงาน

4. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการประสานงานกับทุกภาคส่วน.สถานักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ต้องสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและประสานงานกับทุกภาคส่วนในโรงเรียนได้ ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนคนอื่น ๆ

5. การส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย.คุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน สถานักเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตัวแทน การแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

6. การมีระบบการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง.การมีระบบการประเมินผลและการปรับปรุงกระบวนการทำงานของสถานักเรียนเป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญ การติดตามผลการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการปรับปรุงแนวทางการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จะช่วยให้สถานักเรียนมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนในทุกช่วงเวลา

คุณลักษณะสำคัญของสถานักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนครอบคลุมทั้งในด้านความโปร่งใส การทำงานอย่างมีระบบ การสนับสนุนภาวะผู้นำ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการประเมินปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง คุณลักษณะเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้สถานักเรียน

สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงเสริมสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชนโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จและความยั่งยืนในระยะยาว

ปัจจัยที่ส่งผลให้การขับเคลื่อนสถานักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เกิดความสำเร็จ

การขับเคลื่อนสถานักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการซึ่งทำงานประสานกันทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการและการตัดสินใจของสถานักเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนอีกด้วย (Phasuda and Manang (2017), Wanchai et al. (2017))

1. ภาวะผู้นำและการพัฒนาทักษะภายในสถานักเรียน ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานักเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถกระตุ้นให้สมาชิกในสถานักเรียนเกิดความมุ่งมั่นร่วมกัน จะช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร การวางแผน และการแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในโรงเรียน

2. ความมีส่วนร่วมและความโปร่งใสในการสื่อสาร การสร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและโปร่งใสระหว่างนักเรียน ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การขับเคลื่อนสถานักเรียนเกิดความสำเร็จ การที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของฝ่ายต่าง ๆ ได้โดยตรงไปตรงมา จะช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโรงเรียน และยังช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการบริหาร

3. การสนับสนุนจากผู้บริหารและนโยบายการบริหารจัดการสถานศึกษา ความสำเร็จของการดำเนินงานสถานักเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพยายามของนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนอีกด้วย การมีนโยบายที่ชัดเจนและการสนับสนุนในด้านทรัพยากร การฝึกอบรม และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียน ถือเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การดำเนินงานของสถานักเรียนมีความต่อเนื่องและเกิดผลในระยะยาว

4. วัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย การสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสถานักเรียนให้ประสบความสำเร็จ วัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสให้ทุกเสียงได้รับการรับฟังและให้ความเคารพต่อความคิดเห็นของกันและกัน จะช่วยเพิ่มความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างนักเรียน ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

5. การประเมินผลและการติดตามผลที่เป็นระบบ การนำระบบการประเมินผลและการติดตามผลมาใช้ในกระบวนการขับเคลื่อนสถานักเรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงาน การรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน และการนำผลการประเมินมาใช้

ในการปรับแผนงานต่อไป เป็นกระบวนการที่ทำให้การดำเนินงานมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่ท้าทาย

ปัจจัยที่ส่งผลให้การขับเคลื่อนสถานักเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนประสบความสำเร็จนั้น มีความหลากหลายและทำงานประสานกันอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากภาวะผู้นำที่มีคุณภาพ และการพัฒนาทักษะภายในสถานักเรียน การสร้างช่องทางการสื่อสารที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและนโยบายที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

องค์ความรู้ใหม่ : การนำแนวทางการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานักเรียน

ผู้เขียนขอเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานักเรียน ที่ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ในด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะในมิติความร่วมมือระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1.การจัดโครงสร้างความร่วมมือแบบไตรภาคีโรงเรียนได้จัดตั้งโครงสร้างความร่วมมือที่เปิดกว้างให้ทุกฝ่าย นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียม กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลาย แต่ยังสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกภายในโรงเรียน

2.ระบบการสื่อสารแบบสองทางที่มีประสิทธิภาพการพัฒนาช่องทางการสื่อสารทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ช่วยให้อุปสงค์และความคิดเห็นจากทุกฝ่ายถูกส่งต่ออย่างรวดเร็วและทั่วถึง ระบบการสื่อสารที่ดีนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการระดมความคิดและทรัพยากรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และป้องกันความซ้ำซ้อนของบทบาทและความรับผิดชอบภายในโครงการต่าง ๆ

3.การสร้างวัฒนธรรมแห่งการยอมรับและเคารพความแตกต่างด้วยการใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ไขความขัดแย้งและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลาย โรงเรียนได้ปลูกฝังวัฒนธรรมที่เน้นการยอมรับและเคารพในความแตกต่างของแต่ละฝ่าย

4.การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบกระบวนการทั้งหมดถูกนำมาประเมินผลและติดตามอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการถอดบทเรียนความสำเร็จและความท้าทายจากการดำเนินงานจริง ข้อมูลที่ได้รับจะถูกนำไปปรับปรุงและพัฒนาเป็นโมเดลความร่วมมือที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทคล้ายคลึงกันต่อไป

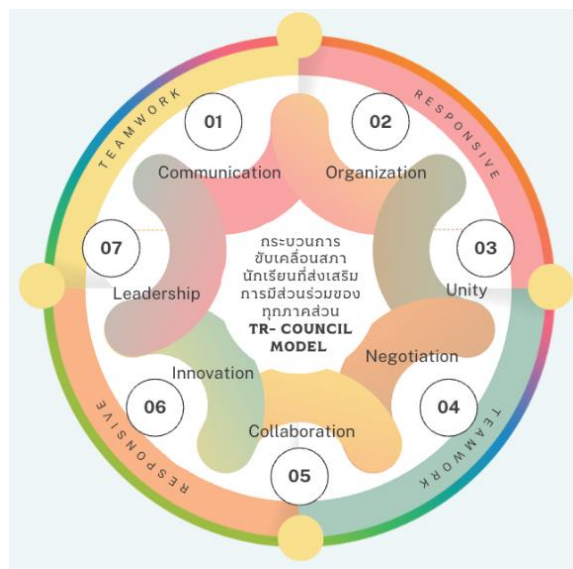
การนำแนวทางการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานักเรียนเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาโมเดลกระบวนการทำงาน TR-COUNCIL Model ซึ่งเกิดขึ้นจากการผสมผสานแนวคิดประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างกระบวนการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

ในขั้นแรก แนวทางการมีส่วนร่วมนี้เริ่มจากการจัดโครงสร้างความร่วมมือแบบไตรภาคีที่รวมเอา นักเรียน ครู และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกำหนดนโยบายของโรงเรียน โดยเปิด

เวทีให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนมุมมองและข้อเสนอแนะอย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นรากฐานที่ช่วยให้เกิดการแก้ไข ปัญหาที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกภายในสถานศึกษา

จากนั้น ระบบการสื่อสารแบบสองทางที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ได้ถูก นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ข้อมูลและความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนถูกส่งต่ออย่างรวดเร็วและทั่วถึง พร้อมทั้ง กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนของแต่ละกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง สิ่งนี้ช่วยป้องกันความซ้ำซ้อนและสร้าง ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในโครงการต่างๆ ภายในโรงเรียน

เมื่อกระบวนการเหล่านี้ถูกบูรณาการเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาโมเดล กระบวนการทำงาน TR-COUNCIL Model โดยโมเดลดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญที่เป็นตัวยึด หลักในการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังแผนภาพนี้

แผนภาพที่ 1 กระบวนการทำงาน TR-COUNCIL Model

(ที่มา: ผู้เขียนบทความ)

1. T – Teamworkการทำงานเป็นทีมที่มีการแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบอย่างชัดเจน
2. R – Responsiveการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียนและชุมชน
3. COUNCILซึ่งประกอบด้วย
 - C (Communication)การสื่อสารที่โปร่งใสและต่อเนื่อง
 - O (Organization)การจัดการที่เป็นระบบและมีระเบียบวิธีที่ชัดเจน
 - U (Unity)ความเป็นหนึ่งเดียวและความร่วมมือในกลุ่ม
 - N (Negotiation)การเจรจาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันอย่างมีเหตุผล
 - C (Collaboration)การทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ
 - I (Innovation)การสร้างสรรค์แนวทางใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา
 - L (Leadership)การพัฒนาความเป็นผู้นำในนักเรียน

กระบวนการทั้งหมดนี้ได้รับการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบผ่านการประชุมสถานักเรียน และการรายงานผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้สามารถถอดบทเรียนจากความสำเร็จและความท้าทายมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานในรอบถัดไป โมเดล TR-COUNCIL Model จึงเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนและสามารถขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำแนวทางการมีส่วนร่วมมาใช้ในบริหารจัดการสถานักเรียนไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจที่โปร่งใสและมีส่วนร่วมเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาโมเดล TR-COUNCIL Model ที่เป็นนวัตกรรมในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและยั่งยืนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) ได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

การนำโมเดล TR-COUNCIL สู่อำนาจปฏิบัติในสถานักเรียนของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า)

ในยุคที่ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีมีความรวดเร็ว แนวคิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพและความยั่งยืนของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) ได้ริเริ่มนำแนวทางการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานักเรียน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยการนำเสนอโมเดลกระบวนการทำงาน TR-COUNCIL Model ซึ่งประกอบด้วย Teamwork, Responsive และองค์ประกอบใน COUNCIL (Communication, Organization, Unity, Negotiation, Collaboration, Innovation, Leadership) เป็นกรอบหลักในการวางนโยบายและแผนปฏิบัติงาน

การออกแบบนโยบายและแผนการดำเนินงานตาม TR-COUNCIL Model

โมเดลกระบวนการทำงาน TR-COUNCIL Model ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอย่าง Teamwork, Responsive และ COUNCIL (Communication, Organization, Unity, Negotiation, Collaboration, Innovation, Leadership) ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นกรอบนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกด้านของการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการสถานักเรียน แนวทางนี้ไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ทั้งนักเรียนครูผู้ปกครอง และชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันตัดสินใจอย่างเท่าเทียม แต่ยังช่วยผลักดันให้เกิดความโปร่งใสและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานโดยแบ่งออกเป็นสองส่วน ดังนี้

1. การออกแบบนโยบาย (Policy Design)

1.1 วัตถุประสงค์

- 1.1.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู และผู้ปกครองในการบริหารจัดการโรงเรียน
- 1.1.2 พัฒนาทักษะภาวะผู้นำและความเป็นพลเมืองในนักเรียน
- 1.1.3 สร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในกระบวนการตัดสินใจ

1.2 แนวทางหลัก:

1.2.1 T – Teamwork กำหนดโครงสร้างทีมงานในสถานักเรียนโดยแบ่งบทบาทความรับผิดชอบให้ชัดเจน เช่น ผู้ประสานงานด้านสื่อสาร, ผู้ดูแลกิจกรรม, และผู้จัดการโครงการ

1.2.2 R – Responsive จัดตั้งระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อร้องเรียนทั้งแบบออนไลน์ (ผ่านแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ของโรงเรียน) และแบบออฟไลน์ (กล่องแสดงความคิดเห็น, การประชุมประจำ) เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียนและชุมชนได้อย่างทันท่วงที

1.2.3 COUNCIL Components

1.2.3.1 C (Communication) กำหนดแนวทางการสื่อสารที่โปร่งใสและต่อเนื่อง ผ่านการประชุม, จดหมายข่าว, และการรายงานผลกิจกรรม

1.2.3.2 O (Organization) ออกแบบโครงสร้างการทำงานที่เป็นระบบ โดยจัดทำคู่มือและระเบียบวิธีการดำเนินงาน (SOP) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ

1.2.3.3 U (Unity) ส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียวในกลุ่มสถานักเรียนผ่านกิจกรรมที่ทำงานและเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.2.3.4 N (Negotiation) จัดให้มีการเจรจาหรือในกรณีเกิดข้อขัดแย้ง โดยใช้กระบวนการเจรจาต่อรองอย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม

1.2.3.5 C (Collaboration) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน, ครู, และผู้ปกครองในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

1.2.3.6 I (Innovation) กระตุ้นให้นักเรียนและทีมงานเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ผ่านการจัดเวิร์กช็อปและการแข่งขันแนวคิดสร้างสรรค์

1.2.3.7 L (Leadership) วางแผนและจัดโครงการฝึกอบรมภาวะผู้นำและการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการสำหรับนักเรียนที่ดำรงตำแหน่งในสถานักเรียน

2. แผนการดำเนินงาน (Operational Plan)

2.1 ระยะที่ 1 การวางแผนและเตรียมความพร้อม

2.1.1 จัดประชุมร่วมระหว่างผู้บริหารครูและนักเรียนเพื่อวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายของสถานักเรียน

2.1.2 จัดการอบรมและเวิร์กช็อปเบื้องต้นเกี่ยวกับ TR-COUNCIL Model ให้กับสมาชิกสถานักเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการทำงาน

2.1.3 จัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล (Steering Committee) เพื่อควบคุมและติดตามการดำเนินงานตามโมเดล

2.2 ระยะที่ 2 การดำเนินงานตามโมเดล

2.2.1 T – Teamwork

1) จัดแบ่งทีมงานย่อยตามหน้าที่ที่ชัดเจน เช่น ทีมสื่อสาร ทีมกิจกรรม ทีมประสานงาน

2) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบในแต่ละทีมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2.2 R – Responsive

1) เปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบออนไลน์และกล่องรับข้อเสนอแนะ

2) กำหนดระยะเวลาตอบสนองต่อความคิดเห็นและปัญหาที่ได้รับอย่างชัดเจน

2.2.3 COUNCIL Components

1) **Communication** จัดทำปฏิทินประชุมสภานักเรียนและรายงานผลกิจกรรม

อย่างสม่ำเสมอ

2) **Organization** พัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานและแนวทางดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน

3) **Unity** จัดกิจกรรมที่ทีมงานและเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประจำไตรมาส

4) **Negotiation** จัดตั้งกลุ่มเจรจาต่อรองสำหรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสภานักเรียน

5) **Collaboration** ประสานงานกับฝ่ายผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในการจัด

โครงการพัฒนาโรงเรียน

6) **Innovation** จัดเวิร์กชอปหรือการแข่งขันแนวคิดสร้างสรรค์เพื่อเสนอแนว

ทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

7) **Leadership** จัดหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำและการพัฒนาทักษะการบริหาร

จัดการให้กับนักเรียนที่ดำรงตำแหน่งในสภานักเรียน

2.3 ระยะเวลาที่ 3 การติดตามและประเมินผล

2.3.1 กำหนดตัวชี้วัด (KPIs) สำหรับแต่ละองค์ประกอบใน TR-COUNCIL Model เช่น ระยะเวลาการตอบสนองความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนโครงการที่ริเริ่มและดำเนินการ

2.3.2 จัดทำรายงานประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละไตรมาส เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวทางและแผนปฏิบัติงาน

2.3.3 มีการประชุมทบทวนผลการดำเนินงานและถอดบทเรียนจากความสำเร็จและความท้าทายที่พบ

2.4 ระยะเวลาที่ 4 การพัฒนาและขยายผล

2.4.1 นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการที่เปลี่ยนแปลง

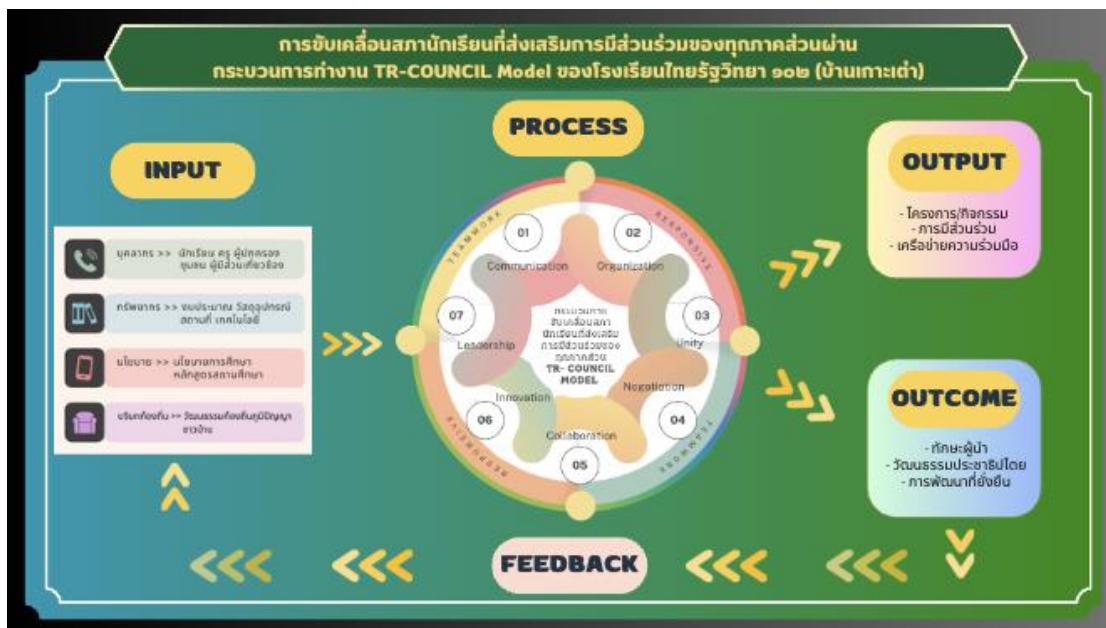
2.4.2 แשרประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในวงกว้าง

2.4.3 จัดทำคู่มือและเอกสารประกอบการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในอนาคต

การนำโมเดล TR-COUNCIL Model มาปรับใช้ในบริหารจัดการสถานักเรียนของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) เป็นการบูรณาการแนวคิดประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ โดยเน้นองค์ประกอบหลักคือ การทำงานเป็นทีม (Teamwork) การตอบสนองต่อปัญหา (Responsive) และการเสริมสร้างองค์ประกอบในกระบวนการสื่อสาร, การจัดการ, ความเป็นหนึ่งเดียว, การเจรจาต่อรอง, การทำงานร่วมกัน, นวัตกรรม และการพัฒนาภาวะผู้นำ (COUNCIL) โครงสร้างนโยบายและแผนการดำเนินงานนี้จะช่วยให้สถานักเรียนสามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกภายในโรงเรียนได้อย่างโปร่งใสและยั่งยืน ทั้งยังเป็นแบบอย่างในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทคล้ายกันต่อไป

กระบวนการดำเนินงานการขับเคลื่อนโมเดล TR-COUNCIL ในสถานศึกษา

การขับเคลื่อนสถานักเรียนภายใต้แนวคิดของทฤษฎีระบบผ่าน TR-COUNCIL Model เป็นแนวทางที่บูรณาการองค์ประกอบสำคัญขององค์กรเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่ดีในตัวนักเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ในที่นี้จะขออธิบายรายละเอียดของแต่ละประเด็นในรูปแบบบรรยายความเรียง ดังแผนภาพนี้

แผนภาพที่ 2 กระบวนการขับเคลื่อนสถานักเรียนภายใต้แนวคิดของทฤษฎีระบบผ่าน

TR-COUNCIL Model ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) (ที่มา: ผู้เขียนบทความ)

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) การขับเคลื่อนสถานักเรียนเริ่มต้นจากการบูรณาการทรัพยากรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญประกอบด้วยนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากการเลือกตั้งโดยแทนทุกระดับชั้น ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารโรงเรียนที่คอยให้คำแนะนำและสนับสนุน รวมถึงผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้าน สิ่งเหล่านี้เป็นฐานรากที่ช่วยให้การดำเนินงานมีความหลากหลายและครอบคลุม ทั้งในด้านของทรัพยากร เช่น งบประมาณจากโรงเรียนและแหล่งทุนภายนอก วัสดุ

อุปกรณ์และสถานที่สำหรับจัดกิจกรรม รวมไปถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

2. กระบวนการดำเนินงาน (Process) TR-COUNCIL Model ได้มีการวางแผนทางการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมหลายมิติ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ที่เน้นการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน จากนั้นจึงปลูกฝังความรับผิดชอบ (Responsibility) ให้สมาชิกมีจิตสำนึกต่อหน้าที่และส่วนรวม เสริมด้วยการพัฒนาระบบความร่วมมือ (Collaboration) ที่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน การสร้างโอกาส (Opportunity) ในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ นั้นทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Innovation) ในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งการยึดหลักความเป็นเอกภาพ (Unity) และการสร้างเครือข่าย (Network) กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่งผลให้เกิดการสื่อสาร (Communication) ที่โปร่งใสและต่อเนื่อง ในขณะที่การพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership) ผ่านกระบวนการฝึกฝนและการตัดสินใจที่มีเหตุผล ทำให้นักเรียนสามารถรับบทบาททั้งในฐานะผู้นำและผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลผลิต (Output) ที่เกิดจากกระบวนการดังกล่าวสามารถสังเกตได้จากการริเริ่มและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานักเรียน เช่น โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือชุมชนเอง

4. ผลลัพธ์ (Outcome) แนวทาง TR-COUNCIL Model ได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในตัวนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วยความกล้าแสดงออกและความมั่นใจในตนเอง รวมถึงการปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน ผลลัพธ์ที่ได้ยังสะท้อนถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน แม้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรสำคัญ

การขับเคลื่อนสถานักเรียนผ่าน TR-COUNCIL Model เป็นการผสมองค์ประกอบทางบุคลากร ทรัพยากร นโยบาย และบริบทท้องถิ่นเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยใช้แนวทางการทำงานที่เน้นการร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสำเร็จในรูปแบบของโครงการและกิจกรรมในทันที แต่ยังเป็นการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะในนักเรียนให้พร้อมรับบทบาทในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในสังคมไทยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การย้ายการประสานงานระหว่างภาคส่วนบทความได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการปัจจัยนำเข้าและกระบวนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ควรมีการเน้นย้ำถึง

กลไกการสื่อสารและประสานงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจและความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม

2. การพัฒนากลไกการประเมินผลและติดตามผลควรมีการระบุรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลของแต่ละขั้นตอนที่เกิดขึ้นในระบบ TR-COUNCIL Model ไม่ว่าจะเป็นในระดับของผลผลิตหรือผลลัพธ์ เพื่อให้สามารถตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

3. การนำตัวอย่างการปฏิบัติในสถานการณ์จริงการเพิ่มเติมกรณีศึกษา (Case Study) หรือการนำเสนอประสบการณ์การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จจากโรงเรียนหรือชุมชนที่ได้นำโมเดลนี้ไปใช้จริง จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและเป็นแนวทางให้กับผู้อ่านในการนำไปปรับใช้ในสภาพแวดล้อมของตนเอง

4. การเชื่อมโยงทฤษฎีกับแนวปฏิบัติจริงควรมีการอธิบายเพิ่มเติมในส่วนของการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดทางทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานักเรียนให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของการนำทฤษฎีระบบมาปรับใช้ในภาคการศึกษาและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

บทความนี้ได้เสนอแนวคิดและการประยุกต์ใช้ TR-COUNCIL Model ในการขับเคลื่อนสถานักเรียนผ่านการบูรณาการองค์ประกอบหลักที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input), กระบวนการ (Process), ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำและการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างยั่งยืนในส่วนของปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยบุคลากรที่หลากหลายทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงทรัพยากรที่จำเป็นทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และนโยบายที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของโรงเรียน นอกจากนี้ บริบทท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาชาวบ้านยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนกระบวนการดำเนินงานผ่าน TR-COUNCIL Model ได้แสดงให้เห็นถึงการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง การรับผิดชอบอย่างมีวินัย การร่วมมือและการสื่อสารที่โปร่งใส รวมไปถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาสถานักเรียนให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างทันท่วงที่ผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานักเรียน รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ในขณะที่ผลลัพธ์ที่ได้สะท้อนถึงการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการสร้างกระบวนการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ที่สามารถต่อยอดไปยังการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนในระยะยาวดังนั้น TR-COUNCIL Model จึงเป็นแนวทางที่ครบถ้วนในการบริหารจัดการสถานักเรียน ด้วยการบูรณาการองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนอย่างเป็นระบบทำให้เกิดการพัฒนาในทุกด้าน ตั้งแต่การสร้างบุคลากรที่มีความสามารถและมีจิตสาธารณะ ไปจนถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ โดยทั้งหมดนี้มีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาสังคมในระยะยาวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Chanathip, S. (2017). *Guidelines for promoting efficient student council administration in schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4*. Development report for Senior Executive Development Program, Ministry of Education (NBS.MOE) Batch 7, Teacher Development Institute. (in Thai)
- Chirawat, N. (2017). Research and development model in social sciences and education. *Journal of Suratthani Rajabhat University*, 4(2), 71-102. (in Thai)
- Itsara, C. (2019). *Development of student council operations in schools under the Office of Secondary Educational Service Area 3* [Master's thesis, Nakhon Ratchasima Rajabhat University]. (in Thai)
- Ministry of Education. (2018). *Student council operation guidelines handbook*. National Buddhism Office. (in Thai)
- Napa, L. (2015). *Development of student affairs administration model in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3: Cases of club activities, boy scout-girl guide-youth red cross activities, and student council activities* [Master's thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University]. (in Thai)
- Phasuda, P., & Manang, A. (2017). Project-based learning using social service activities to create citizenship in a democratic way. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Thai Language Edition), Humanities, Social Sciences and Arts*, 10(3), 975-990. (in Thai)
- Phichet, C. (2017). *Strategies for promoting democracy operations towards becoming a model school for student council of Wachirapasang School, Lamphun Province* [Independent study, Master of Education, Chiang Mai University]. (in Thai)
- Sanpetch, T. (2017). *Development of high-performance school administration strategies under the Office of Secondary Educational Service Area* [Doctoral dissertation, Doctor of Education in Educational Administration, Rajabhat Rambhai Barni University]. (in Thai)
- Sorawut, K. (2017). *Leadership and motivation affecting work effectiveness in educational institutions under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 2* [Independent study, M.Ed., University of Phayao]. (in Thai)
- Supatsara, T. (2016). *Guidelines for promoting democratic activities at Municipal School 2 (Mae Tam Darunwet) under Phayao Municipality* [Master's thesis in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University]. (in Thai)

- Thanawan, S. (2020). *Operational model of student council for secondary schools under the Office of the Basic Education Commission in Bangkok* [Master's thesis, Burapha University]. (in Thai)
- Thai Rath Foundation. (2019). *Evaluation handbook for outstanding Thai Rath Wittaya schools*. Thai Rath Foundation. (in Thai)
- Thatchaphon, Y. (2017). *Strengthening public participation process for forest conservation and restoration in watershed areas of Nan Province* [Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Nan Buddhist College]. (in Thai)
- Wanchai, W., Phongsri, W., & Veerayuth, C. (2017). Democratic administration model in schools under the Office of the Basic Education Commission. *Journal of Education*, 28(3), 118-131. (in Thai)
- Wiroj, S. (2014). *Concepts, theories and issues for educational administration*. SE-ED Book Center. (in Thai)